

Lze proto souhlasit s *J. Dědičem*,³⁴⁸ který tento posun v judikatuře Nejvyššího soudu ČR v této otázce kvituje jednoznačně kladně.

IX.2 KAPITOLA:

Základní zákonná působnost valné hromady podle korporačního zákona

1. oddíl:

Rozhodování o změně společenské smlouvy

Jednou z vůbec nejvýznamnějších pravomocí valné hromady je rozhodování o změnách společenské smlouvy, pokud tak určí zákon nebo společenská smlouva sama [§ 190 odst. 2 písm. a) korp. z.]. Tato působnost valné hromady má velmi specifický charakter.

2. oddíl:

Rozhodování o změně výše základního kapitálu, o připuštění nepeněžitých vkladů a o započtení peněžitých pohledávek vůči společnosti proti pohledávce společnosti na splnění vkladové povinnosti

Do základní výhradní zákonné nepodmíněné působnosti valné hromady náleží [§ 190 odst. 2 písm. b) korp. z.]:

1. rozhodování o změně výše základního kapitálu,
2. rozhodování o připuštění nepeněžitých vkladů, a
3. schvalování návrhu smlouvy o započtení pohledávky společníka vůči společnosti proti pohledávce společnosti vůči společníkovi na splnění vkladové povinnosti podle § 21 odst. 3 korp. z. Valná hromada zde dle výslovné dikce zákona schvaluje návrh smlouvy, tedy je vyloučen ten postup, že by již uzavřená smlouva byla teprve poté předložena valné hromadě ke schválení.

Pokud má být při efektivním zvýšení základního kapitálu rozhodnuto o zvýšení základního kapitálu nepeněžitým vkladem, musí o této otázce valná hromada rozhodnout samostatným usnesením, které nemůže být spojeno s hlasováním o efektivním zvýšení základního kapitálu. Důvod spočívá v tom, že hlasuje-li se o připuštění

³⁴⁸ *J. Dědič* v poznámce k rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 1. 2009 sp. zn. 29 Odo 1060/2006, *Obchodněprávní revue*, 2009, č. 5, s. 146.

nepeněžitého vkladu společníka, pak je tomuto společníkovi *ex lege* sistováno hlasovací právo [§ 173 odst. 1 písm. a) korp. z.] a k jeho hlasům se pro účely stanovení kvóra usnášeníschopnosti nepřihlíží (§ 169 odst. 3 korp. z.). Naproti tomu tato pravidla neplatí při přijímání vlastního usnesení o efektivním zvýšení základního kapitálu, kde tento společník hlasovací právo má. Mají-li mít tedy jednotlivé kroky logickou posloupnost, pak je třeba nejprve přijmout vlastní usnesení o efektivním zvýšení základního kapitálu, aby bylo zřejmé, zda vůbec se základní kapitál bude zvyšovat, či nikoliv, a pokud bude usnesení o zvýšení přijato, pak teprve přijmout samostatným usnesením rozhodnutí o připuštění nepeněžitého vkladu společníka. Výjimka z výše uvedeného je dána pouze tehdy, pokud všichni společníci jednají ve shodě (§ 173 odst. 3 korp. z.); v takovém případě zákaz výkonu hlasovacího práva neplatí, všichni společníci vykonávají své hlasovací právo a obě usnesení tak lze schválit jediným hlasováním.

3. oddíl:

Rozhodování o volbě a odvolání statutárního orgánu nebo jeho členů a členů dozorčí rady

§ 1 Základní otázky

Do základní výhradní zákonné nepodmíněné působnosti valné hromady náleží rozhodování o volbě a odvolání statutárního orgánu nebo jeho členů [§ 190 odst. 2 písm. c) korp. z.]; to ovšem platí s výjimkou. Do působnosti valné hromady však nenáleží volba a odvolání statutárního orgánu nebo jeho člena jmenovaného soudem (§ 198 odst. 3 korp. z.); usnesení valné hromady tomu odporující je nicotné.

Do základní výhradní zákonné podmíněné působnosti valné hromady dále náleží rozhodování o volbě a odvolání členů dozorčí rady [§ 190 odst. 2 písm. c) korp. z.]. Dikce zákona je tu nepřesná, a to ze dvou důvodů.

Působnost valné hromady je podmíněna ustanovením společenské smlouvy o tom, zda se ve společnosti dozorčí rada zřídí či nikoliv.

A dále i v těch případech, kdy je dozorčí rada zřízena, existuje výjimka z působnosti valné hromady, neboť za určitých podmínek není valná hromada způsobilá k volbě jednoho nebo více, nikdy však všech členů dozorčí rady. Touto výjimkou je situace, kdy zaměstnancům nástupnické společnosti při přeshraniční fúzi, která má (při přeshraniční fúzi sloučením), resp. bude mít (při přeshraniční fúzi splynutím) právní formu s. r. o., vznikne právo na zapojení za podmínek a způsobem stanoveným v § 214 a násl. přem. z. V takovém případě je společnost povinna zřídit dozorčí radu a zapojení zaměstnanců umožnit; v takovém případě pak 1/3, maximálně však 1/2 členů dozorčí rady volí a odvolává nikoliv valná hromada, nýbrž zaměstnanci nebo jejich zástupci v závislosti na konkrétním smluvně dohodnutém modelu zapojení zaměstnanců.

Usnesení valné hromady, kterým by valná hromada zvolila nebo odvolala člena dozorčí rady voleného zaměstnanci nebo jejich zástupci, je nicotné, neboť rozhodování o této otázce do působnosti valné hromady nenáleží a usnesení valné hromady tomu odporující je nicotné.

Do působnosti valné hromady nenáleží volba a odvolání předsedy, a pokud se volí, pak i jednoho nebo více místopředsedů dozorčí rady; usnesení valné hromady tomu odporující je nicotné.

Mimo rámec rejstříkového řízení nebo řízení podle § 191 korp. z. není soud oprávněn přezkoumávat (ne)platnost povolání nebo odvolání statutárního orgánu nebo jeho člena nebo člena dozorčí rady.³⁴⁹

Působnost valné hromady je dána *ex lege*; není proto přípustným ustanovení společenské smlouvy, podle něhož by statutární orgán nebo jeho členy mohla jmenovat třetí osoba nebo jiný orgán společnosti než valná hromada.³⁵⁰

§ 2 Volba do funkce

S výjimkou podmínek způsobilosti pro výkon funkce stanovených zákonem a popř. i dalších podmínek způsobilosti stanovených společenskou smlouvou není valná hromada ničím omezena stran posouzení toho, zda určitou osobu do konkrétní funkce zvolí či nikoliv.

§ 3 Odvolání z funkce

Podmínkou platného odvolání jednatele nebo člena dozorčí rady z jeho funkce je dodržení řádného procesního postupu svolání a přijetí usnesení valné hromady o odvolání dotyčné osoby z funkce. Jestliže byla tato pravidla porušena, je odvolání neplatné a funkce dotyčné osobě nezanikla. I tu však platí, že rejstříkový soud nebo soud rozhodující podle § 191 korp. z. může odvolání přezkoumávat pouze z toho hlediska, zda byl dodržen právními předpisy a společenskou smlouvou předepsaný postup;³⁵¹ věcný přezkum usnesení o odvolání z funkce tu není přípustný.³⁵²

Je zjevně nesprávný názor, že neodloží-li valná hromada výslovně účinnost svého usnesení, pak funkce člena dozorčí rady odvolaného usnesením valné hromady zaniká dnem přijetí usnesení, a nikoliv až dnem, kdy se dotčená osoba o svém odvolání z funkce dozvěděla.³⁵³

³⁴⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 4. 4. 2000 sp. zn. 29 Cdo 2811/99, Soudní judikatura, 2001, č. 7, s. 342 a násl.

³⁵⁰ Srovnej k tomu civ. rozh. Vážný 9 (z r. 1919).

³⁵¹ Civ. rozh. Vážný 2 736 (z r. 1923).

³⁵² Civ. rozh. Vážný 1 747 (z r. 1922).

³⁵³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 12. 2010 sp. zn. 29 Cdo 2363/2010, Právní rozhledy, 2011, č. 7, s. 260 a násl.

Nejvyšší soud ČR zde evidentně směřuje účinnost usnesení a právní účinky usnesení, což není totéž. Co je však vážnější, je ta skutečnost, že Nejvyšší soud ČR v cit. judikátu zcela popřel princip obsažený v kogentním § 570 odst. 1 obč. z., což má své závažné důsledky, neboť podle názoru soudu mohou mít své právní účinky vůči třetí, nic netušící osobě i takové právní skutečnosti, o kterých tato osoba nemá a ani nemůže mít žádné povědomí, což je dosti razantní zásah do jednoho ze základních soukromoprávních principů.

Nejvyšší soud ČR soudí, že akceptace opačného závěru by mj. znamenala, že dotčená osoba, která byla z funkce jednatele nebo člena dozorčí rady odvolána, by mohla okamžik zániku funkce sama ovlivnit (odsouvat) např. jen tím, že se nezúčastní zasedání valné hromady, na kterém bylo o jejím odvolání rozhodnuto; taková interpretace dle soudu by vedla k absurdnímu závěru, podle něhož by zánik funkce byl ponechán na vůli osoby, jež byla z funkce odvolána.

To je stanovisko sice na prvý pohled snad i logické, ovšem zjevně rozporné se zákonem i s povahou věci.

Právní jednání vůči nepřítomné osobě působí ode dne, kdy jí je projev vůle doručen; zmaří-li vědomě tato osoba doručení, platí, že jí projev vůle byl řádně doručen (§ 570 odst. 1 obč. z.). Vzhledem k tomu by tedy postačilo zaslat písemné oznámení o odvolání z funkce dotčené osobě, s tím, že i pro společnost je zde rozhodná adresa bydliště dotčené osoby zapsaná v obchodním rejstříku, ledaže společnost ví, že je zde rozpor mezi stavem skutečným a zapsaným; v takovém případě by společnost musela oznámení zaslat na jinou, jí známou adresu skutečného bydliště odvolané dotčené osoby nebo na její jinou, společnosti známou doručovací adresu. Pokud by dotčená osoba zásilku odmítla převzít nebo byla na předmětné adrese nezastizitelná, účinky doručení by přesto nastaly a její funkce by zanikla.

Možnost dotčené osoby, o jejíž odvolání z funkce jde, účelově mařit zánik své funkce, by se tak minimalizovala. Reálně by tedy taková dotčená osoba mohla zánik své funkce odsunout o několik dnů, v nejhorším případě týdnů.

Se zřetelem ke všem výše uvedeným skutečnostem je třeba výše cit. závěr Nejvyššího soudu ČR absolutně odmítnout.³⁵⁴

4. oddíl: Rozhodování o volbě a odvolání likvidátora

Do základní nevýhradní zákonné podmíněné působnosti valné hromady náleží rozhodování o volbě a odvolání likvidátora, jestliže tak určí společenská smlouva [§ 190 odst. 2 písm. d) korp. z.].

³⁵⁴ Výše uvedený princip je soudy pro doručování v soukromoprávních vztazích obecně respektován. Viz usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 1. 3. 2010 sp. zn. 7 Cmo 269/2009, Soudní rozhledy, 2011, č. 5, s. 176 a násl.; aj.

Valná hromada je povinna rozhodnout o volbě likvidátora bez zbytečného odkladu poté, co byla společnost zrušena s likvidací, nebo poté, co se uprázdnilo místo likvidátora (§ 189 odst. 1 obč. z.); vzniká zde právní povinnost společníků přijmout (cestou kolektivního usnesení valné hromady) příslušné rozhodnutí.

Dikce zákona je zde však nepřesná, neboť rozhodování o volbě a odvolání likvidátora náleží do působnosti valné hromady jen tehdy, pokud nebyl likvidátor jmenován soudem.

Byl-li likvidátor jmenován soudem, je usnesení valné hromady o jeho odvolání a nahrazení jinou osobou nicotné, neboť soudem jmenovaného likvidátora může odvolat jen soud; do působnosti valné hromady rozhodování o této otázce nenáleží.

5. oddíl: Rozhodování o udělení a odvolání prokury

Do základní nevýhradní zákonné podmíněné působnosti valné hromady náleží schvalování udělení a odvolání prokury, ledaže společenská smlouva určí něco jiného³⁵⁵ [§ 190 odst. 2 písm. e) korp. z.].

Zákonná úprava tu není zcela jednoznačná potud, že není zřejmé, zda valná hromada prokuru sama uděluje a odvolává,³⁵⁶ anebo zda pouze schvaluje udělení a odvolání prokury s tím, že vlastní akt udělení a odvolání prokury realizuje statutární orgán.

Odpověď na tuto otázku je nutně nejistá, ze stylizace zákona lze však mít za to, že tu k posunu (oproti právní úpravě obsažené v někdejších obchodním zákoníku) došlo, a že je tedy správná druhá odpověď. Smysl této změny je ovšem záhadou.

Udělení a odvolání prokury tedy náleží do působnosti statutárního orgánu, s tím, že valná hromada toto rozhodnutí pouze (předem nebo následně) schvaluje. Není-li souhlas valné hromady udělen, je udělení prokury neplatné podle § 48 korp. z. Třetí osoby jsou však chráněny principem dobré víry ve stav zápisu v obchodním rejstříku (§ 8 odst. 1 zák. veř. rej.).

Usnesení valné hromady o schválení udělení nebo odvolání prokury, které bylo přijato v rozporu s klauzulí ve společenské smlouvě, kterou byla valná hromada své působnosti udělit a odvolat prokuru zbavena, je nicotné.

Otázkou je, zda by bylo možno společenskou smlouvu formulovat tak, že by působnost valné hromady v tomto směru byla rozdělena, např. tak, že by valná hromada byla sice oprávněna schválit udělení prokury, nikoliv však již odvolání atd. Takové řešení by bylo jednak věcně iracionální, jednak podle všeho i protiprávní, protože dovolenost takového postupu nelze ze zákona dovodit; formulaci „ledaže společenská smlouva určí jinak“ je třeba chápat ve vztahu k možnosti, že

³⁵⁵ Mechanismus zákona je zde jiný než při vymezení působnosti volby a odvolání likvidátora; mlčí-li společenská smlouva o prokuře, je působnost valné hromady dána *ex lege*.

³⁵⁶ Jak soudí P. Šuk in Štenglová, I., Havel, B., Cíleček, F., Kuhn, P., Šuk, P. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 362.

společenská smlouva může určit někoho jiného než valnou hromadu ke schvalování udělování a odvolávání prokury.

Otázkou je, zda do působnosti valné hromady – v těch případech, kdy do její působnosti náleží schvalování udělení a odvolání prokury – náleží rozhodnutí o odměňování prokuristy, lze však soudit, že správná odpověď je záporná. O odměňování prokuristy rozhoduje statutární orgán a usnesení valné hromady tomu odporující je nicotné; to neplatí, pokud společenská smlouva tuto působnost světuje výslovně valné hromadě anebo si valná hromada tuto působnost atrahuje.³⁵⁷

Z dikce zákona není zřejmé, jak jinak může společenská smlouva určit. Podle všeho je dovoleno jak určení, že o udělení a odvolání prokury rozhoduje statutární orgán bez ohledu na vůli valné hromady, tak i úplný zákaz udělení prokury nebo naopak úplná delegace udělování a odvolávání prokury na valnou hromadu.

Obdobně tak lze podle všeho ve společenské smlouvě určit, že prokura bude udělena pro celý obchodní závod nebo jen pro jednu nebo více poboček, nebo že bude udělena jen pro některý obchodní závod s určením, kterého obchodního závodu nebo pobočky se výše uvedené týká atd.

6. oddíl: Rozhodování o zrušení společnosti s likvidací

Do výhradní zákonné podmíněné působnosti valné hromady náleží rozhodování o zrušení společnosti s likvidací, jestliže tak určí společenská smlouva [§ 190 odst. 2 písm. f) korp. z.]. Působnost valné hromady musí být konstituována výslovně, při mlčení společenské smlouvy valná hromada tuto pravomoc nemá.³⁵⁸

7. oddíl: Schvalování hospodaření společnosti

§ 1 Základní otázky

Do působnosti valné hromady náleží [§ 190 odst. 2 písm. g) korp. z.]:

1. schvalování (každé³⁵⁹) účetní závěrky, a
2. rozhodování o:
 - a) rozdělení zisku nebo jiných vlastních zdrojů společnosti, nebo
 - b) úhradě ztráty.

³⁵⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 9. 2008 sp. zn. 29 Cdo 986/2007, ASPI JUD144181CZ.

³⁵⁸ Nemá smysl dávat do společenské smlouvy výslovné určení, že valná hromada společnost zrušit nemůže nebo že tato pravomoc náleží pouze společníkům. Takové klauzule jsou zbytečné, neboť toto plyne ze zákona.

³⁵⁹ Zákon poněkud polopaticky (a věcně vcelku zbytečně) vyjmenovává, že do působnosti valné hromady náleží schvalování řádné, mimořádné, konsolidované i mezitímní účetní závěrky.

I když to zákon výslovně nestanoví, pak ze skutečnosti, že schválení mezitímní účetní závěrky je podmínkou přípustnosti výplaty zálohy na podíl na zisku, a nikdo jiný než valná hromada mezitímní účetní závěrku schválit nemůže, plyne, že je ve výlučné působnosti valné hromady nejen schválení rozdělení zisku, ale i záloh na podíl na zisku.

Povinnost (nechat) zpracovat a předložit valné hromadě účetní závěrku a návrh na rozdělení zisku nebo úhrady ztráty má statutární orgán. Jeho návrhem však valná hromada není vázána a může – v mezích právních předpisů a společenské smlouvy – rozhodnout i jinak.

§ 2 Schvalování účetní závěrky

Do výhradní nepodmíněné zákonné působnosti valné hromady náleží schvalování každé účetní závěrky.

Zasedání valné hromady, na kterém se schvaluje řádná³⁶⁰ účetní závěrka, se musí konat nejpozději do 6 měsíců ode dne skončení účetního období (§ 181 odst. 2 korp. z.). Z toho plyne, že zde vzniká nejen právní povinnost statutárního orgánu v této lhůtě valnou hromadu svolat, ale i právní povinnost společníků, resp. valné hromady předloženou řádnou účetní závěrku projednat, a nejsou-li zde objektivní důvody pro neschválení řádné účetní závěrky, i schválit. Povinnost valné hromady o této věci rozhodnout je nepochybná, neboť společnost nemůže mít neuzavřené hospodaření za příslušné účetní období; již jen z hlediska nutnosti řádného vedení účetnictví je přijetí příslušného rozhodnutí absolutně nezbytné.

Pod povinnost schválení řádné účetní závěrky nelze subsumovat povinnost rozdělení podílů na zisku; i když obě spolu věcně souvisí, nejedná se o totéž.

Nelze nevidět pochybnou stylizaci zákonných ustanovení. Reálně vzato valná hromada totiž účetní závěrku neschvaluje, nýbrž toliko bere na vědomí.³⁶¹

Valná hromada může účetní závěrku pouze schválit nebo odmítnout, nemůže ji však změnit; takový postup by byl v rozporu se zákonným příkazem, že účetní závěrka musí věrně odrážet stav hospodaření a majetku společnosti za příslušné účetní období. Opravit lze pouze účetní závěrku chybně sestavenou.

Pokud bude účetní závěrka správně sestavena, může ji valná hromada sice též neschválit, avšak reálně k tomu nebude mít důvod.

Ani případné neschválení účetní závěrky nemění nic na tom, že (věcně i formálně) správně sestavenou účetní závěrku nelze měnit a usnesení valné hromady rozporné s tímto zákonným principem je nicotné, neboť valná hromada není

³⁶⁰ Každá (řádná, mimořádná i mezitímní) účetní závěrka se sestavuje jako prostá nebo – při splnění podmínek § 22 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů – jako konsolidovaná účetní závěrka.

³⁶¹ Význam této úpravy spočívá v tom, aby se společníci s účetní závěrkou seznámili, a především, aby podle jejího výsledku přizpůsobili obchodní a podnikatelskou politiku společnosti, popř. aby byli včas varováni před hrozbou úpadku nebo jiných závažných ekonomických problémů.

oprávněna nařizovat komukoliv, aby jednal v rozporu s právními a účetními předpisy.

Neschválení řádné účetní závěrky však přesto má své závažné praktické dopady. Není-li řádná účetní závěrka schválena, není možno uzavřít hospodaření společnosti za příslušné účetní období, za něž je řádná účetní závěrka sestavena.³⁶² Na výše uvedeném nic nemění skutečnost, že byla-li řádná účetní závěrka správně sestavena, pak nikdo nemůže řádnou účetní závěrku revidovat jen proto, že nebyla valnou hromadou schválena, neboť výsledky hospodaření jsou skutečnosti objektivně dané.³⁶³

Co se týče schvalování mimořádné nebo mezitímní účetní závěrky, zde zákon žádnou časovou lhůtu pro svolání valné hromady za účelem jejího schválení nestanoví, z logiky věci však lze dovodit, že i zde tato povinnost existuje a valná hromada musí být svolána bez zbytečného odkladu poté, co bude mimořádná nebo mezitímní účetní závěrka sestavena.

Není-li schválena mimořádná nebo mezitímní účetní závěrka, není možno uzavřít hospodaření společnosti za časové období, za něž byla mimořádná nebo mezitímní účetní závěrka sestavena, a neschválená účetní závěrka nemůže sloužit jako závazný a platný dokument pro cíle, za účelem jejichž dosažení byla sestavena.

Valná hromada vždy může nařídit opravu chybně sestavené účetní závěrky nebo přezkoumání její pravdivosti (zejména provedení auditu).

§ 3 Rozhodování o úhradě ztráty

Do výhradní zákonné nepodmíněné působnosti valné hromady náleží i rozhodování o sanaci dosažené ztráty, ovšem s výjimkou rozhodování o nástupu příplatkové povinnosti; tato výhradní zákonná působnost valné hromady je podmíněna existencí příplatkové povinnosti ve společenské smlouvě.

Stejně jako je valná hromada povinna rozhodnout o tom, jakým způsobem bude naloženo s dosaženým ziskem, je povinna i rozhodnout, jakým způsobem bude řešena dosažená ztráta společnosti. V daném ohledu je ještě více zřejmá povinnost valné hromady přijmout rozhodnutí než u rozhodování o naložení s dosaženým ziskem. Jestliže absence rozhodnutí o tom, jakým způsobem bude s dosaženým ziskem naloženo, společnost neohrožuje, pak absence rozhodnutí o řešení ztráty je (zejména v případech ztráty velké nebo alespoň nikoliv bezvýznamné) zásadní otázkou bytí a nebytí společnosti ohrožující její další řádné fungování, ba i existenci. Vzhledem k tomu je přijetí rozhodnutí o řešení ztráty otázkou zásadního významu a vzhledem k tomu tedy absolutně nezbytné.

³⁶² Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 9. 2009 sp. zn. 29 Cdo 4284/2007, Obchodněprávní revue, 2010, č. 3, s. 87 a násl. (a Soudní judikatura, 2010, č. 3, s. 197 a násl.)

³⁶³ Tím není vyloučeno, aby valná hromada *pro futuro* rozhodla o takových opatřeních, aby se např. společnost dostala ze ztráty apod.

Valná hromada zde nemá (příliš) velký manévrovací prostor. Reálně připadají v úvahu jen tyto způsoby řešení pokrytí vzniklé ztráty:

- a) z nerozděleného zisku minulých let,
- b) z rezerv nebo jiných vnitřních zdrojů společnosti,
- c) z příplatků společníků,
- d) efektivním zvýšením základního kapitálu,
- e) fúzí s jinou společností,
- f) rozdělením sloučením s jinou společností, je-li společnost nástupnickou společností.

Výše uvedené možnosti sanace ztráty jsou povýtce teoretické; z ničeho neplyne, že kterákoliv z těchto – povýtce teoretických – možností bude i reálně proveditelná.

V úvahu tu konečně připadá ještě jeden možný způsob, ovšem ten valná hromada nařídít nemůže (může jej toliko akceptovat), a to získání jiných vnějších zdrojů. Reálně jde o sanaci ze zdrojů poskytnutých dobrovolně jedním nebo více společníky nebo třetí osobou (výhodný úvěr nebo půjčka, dar, dotace z veřejných rozpočtů, prominutí dluhu apod.).

8. oddíl: Rozhodování o schválení přeměny

Do základní nevýhradní zákonné nepodmíněné působnosti valné hromady náleží rozhodování o schválení přeměny společnosti [§ 190 odst. 2 písm. h) korp. z.]. To ovšem platí jen v těch případech, kdy zákon č. 125/2008 Sb. schválení přeměny vyžaduje. Pokud není schválení přeměny vyžadováno, pak se přeměna neschvaluje a působnost valné hromady tu není dána.

9. oddíl: Schvalování některých smluv týkajících se obchodního závodu nebo pobočky

Do základní výhradní zákonné nepodmíněné působnosti valné hromady náleží schvalování převodu nebo zastavení obchodního závodu nebo takové jeho části, která by znamenala podstatnou změnu dosavadní struktury obchodního závodu nebo podstatnou změnu v předmětu činnosti společnosti [§ 190 odst. 2 písm. i) korp. z.]. Smyslem této úpravy je omezení dispozičního oprávnění statutárního orgánu.

Za část obchodního závodu, která by znamenala podstatnou změnu dosavadní struktury obchodního závodu nebo podstatnou změnu v předmětu činnosti společnosti, je třeba pokládat pobočku³⁶⁴ (§ 503 obč. z. in fine).

³⁶⁴ To platí bez zřetele k tomu, zda jde o odštěpný závod nebo o jinou pobočku.

Jestliže společnost uzavírá smlouvu, jejímž předmětem plnění je (úplatný i bezúplatný) převod obchodního závodu nebo pobočky, musí být udělen souhlas valné hromady, s tím, že souhlas může být udělen před uzavřením smlouvy i po uzavření smlouvy.

Jestliže společnost uzavírá smlouvu, jejímž předmětem plnění je zastavení obchodního závodu nebo pobočky, musí být udělen souhlas valné hromady, s tím, že souhlas musí být udělen nejpozději do dne, kdy má být smlouva uzavřena; později udělit souhlas již nelze, neboť jinak by notář nemohl splnit svoji zákonnou povinnost zapsat vznik zástavního práva do rejstříku zástav bez zbytečného odkladu po uzavření zástavní smlouvy (§ 1319 odst. 3 obč. z.).

Stejná pravidla platí i při změnách již uzavřených smluv, jakož i při zániku závazků z těchto smluv projevem vůle (lhostejno, zda dohodou anebo jednostranným projevem vůle). Tento výklad je ostatně jediný možný z hlediska dosažení cíle sledovaného zákonnou úpravou, kterým je ochrana společníků. Opačným výkladem by se nutně otevřely brány pro obcházení účelu a smyslu zákona, což nelze dovolit.

Úprava je obsahově zjevně nedotažená, neboť ignoruje skutečnost, že obchodní závod nebo pobočka může být předmětem i jiných smluvních typů (např. pachtu, výpůjčky, leasingu atp.). Zde vzniká závažná otázka, jejíž zodpovězení může mít dalekosáhlé důsledky, totiž zda lze v takových případech cestou analogie podle § 10 obč. z. dovodit, že i v těchto případech se použije omezení podle § 190 odst. 2 písm. i) korp. z. či nikoliv.

Bude-li uzavřena jakákoliv smlouva týkající se obchodního závodu nebo pobočky, pak i zde platí, že je třeba vycházet ze skutečného obsahu a účelu smlouvy, nikoliv z formálního jazykového vyjádření ve smlouvě obsaženého. Pokud skutečným předmětem plnění smlouvy bude převod nebo zastavení obchodního závodu nebo pobočky, bude takováto smlouva podléhat režimu § 190 odst. 2 písm. i) korp. z. bez ohledu na své formální označení.

Pokud předmětem plnění smlouvy nebude žádná z těchto zákonem stanovených operací, pak smlouva režimu § 190 odst. 2 písm. i) korp. z. podléhat nebude.

Nelze při mlčení zákona jen na základě pouhé analogie dovozovat tak dalekosáhlé omezení, totiž že by prakticky jakákoliv smlouva týkající se obchodního závodu nebo pobočky podléhala režimu § 190 odst. 2 písm. i) korp. z. Pro takový extenzivní výklad neposkytuje zákon žádnou oporu. Právě naopak, povinnosti a omezení zákonem stanovené nelze příliš extenzivním výkladem rozšiřovat, neboť při výkladu zákona je třeba vždy šetřit podstatu a smysl základních práv a svobod (čl. 4 odst. 4 Listiny); přitom princip, že povinnosti lze ukládat jen zákonem, mezi ně nepochybně patří.

V praxi vznikne celá řada pochybností. Konkrétně smlouva o leasingu obchodního závodu bude v celé řadě případů, nikoliv však nutně vždy, pod režim § 190 odst. 2 písm. i) korp. z. subsumovatelná, protože zpravidla povede ke změně vlastnického práva k předmětu plnění – obchodnímu závodu. Vždy je však třeba postupovat velmi opatrně se zřetelem ke všem okolnostem každého konkrétního případu.

10. oddíl: Schvalování smlouvy o tichém společenství

Do základní výhradní zákonné nepodmíněné působnosti valné hromady náleží rozhodování o schválení smlouvy o tichém společenství [§ 190 odst. 2 písm. j) korp. z.].

Stejně pravidlo platí i při změnách již uzavřených smlouvy, jakož i při zániku závazků ze smlouvy (jedno- či vícestranným) projevem vůle.

11. oddíl: Schvalování finanční asistence

Do základní výhradní zákonné nepodmíněné působnosti valné hromady náleží schvalování finanční asistence [§ 190 odst. 2 písm. k) korp. z.].

Úprava finanční asistence je zjevně kogentní povahy. Důsledkem toho je absolutní závaznost těchto norem, a to i v případech, kdy by se předmětná smlouva řídila zahraničním právem; takové ujednání by bylo nutno považovat za ujednání, jehož účelem je obcházení kogentních ustanovení právního řádu ČR, a proto k němu nelze přihlížet.

Existence zákonných podmínek, které musí být splněny, aby bylo možno finanční asistenci poskytnout, přitom zjevně vyžaduje schvalování finanční asistence samostatně v každém jednotlivém případě; paušální schválení formou *bianco* souhlasu tu z povahy věci je vyloučeno.

12. oddíl: Schvalování jednání učiněných za společnost před jejím vznikem

Do základní výhradní zákonné nepodmíněné působnosti valné hromady náleží schválení právních jednání učiněných za předběžnou společnost před vznikem společnosti podle § 127 obč. z. [§ 190 odst. 2 písm. l) korp. z.].

Tuto působnost valná hromada reálně může vykonávat jen ve velmi krátkém časovém okamžiku 3 měsíců po vzniku společnosti bez právního předchůdce; u společností s právním předchůdcem, resp. u společností vzniklých změnou právní formy je něco takového vyloučeno.

Souhlas valné hromady musí být udělen v objektivní lhůtě 3 měsíců ode dne vzniku společnosti; statutární orgán je povinen za tímto účelem valnou hromadu svolat, je-li mu existence tohoto důvodu známa, resp. je-li o to požádán a je-li mu doložena relevantnost této žádosti.